

Deze factsheet is een uitgave van het NIVEL. De gegevens mogen met bronvermelding worden gebruikt (M. Heijmans & J. de Jong, Meeste mensen blij met rookverbod. NIVEL, juni 2008).

Meeste mensen blij met rookverbod

Het rookverbod in de horeca dat per 1 juli ingaat is een goede zaak. Dat is de mening van 66% van de mensen in de algemene bevolking en 71% van de mensen die extra baat kunnen hebben bij deze maatregel: de mensen met longziekten. 35 – 45% van de mensen die nu de horeca bezoekt ondervindt hinder van tabaksrook. Na invoering van het rookverbod is 10% van de algemene bevolking en 20% van de mensen met longziekten van plan vaker naar café of restaurant te gaan.

Meeroken, het inademen van andermans uitgeblazen sigarettenrook, is schadelijk voor de gezondheid. Het is een van de redenen dat roken in openbare ruimten en op het werk verboden is. In Nederland is de horeca nog uitgesloten van dat verbod. Meeroken gebeurt in Nederland vooral thuis – zolang een medebewoner rookt – en in cafés en restaurants. Per 1 juli komt daar verandering in. Dan wordt in Nederland ook de horeca rookvrij. De maatregel geldt voor alle horecagelegenheden, inclusief discotheken en sportkantines.

Het NIVEL inventariseerde in januari 2008 wat mensen in Nederland van deze maatregel vinden en verwachten. Er werd een aantal vragen voorgelegd aan een representatieve groep Nederlanders van 18 jaar en ouder (n=1065) die deelnemen aan het Consumentenpanel Gezondheidszorg en aan een panel van 844 patiënten met astma of COPD die deelnemen aan de Monitor Zorg- en leefsituatie van mensen met astma en COPD. Beide panels worden beheerd door het NIVEL. De verwachting daarbij was dat mensen met astma en COPD de maatregel meer zouden toejuichen. Het inademen van sigarettenrook is immers extra slecht voor mensen met longziekten. Door sigarettenrook worden klachten als hoesten en kortademigheid erger. Langdurig meeroken verhoogt de kans op de longziekte COPD, waarbij de longblaasjes hun elasticiteit verliezen en het inademen steeds moeilijker wordt. Bij mensen die al COPD hebben gaat de gezondheidstoestand onder invloed van roken en meeroken versneld achteruit. Er zijn circa een miljoen mensen met astma en COPD in Nederland.

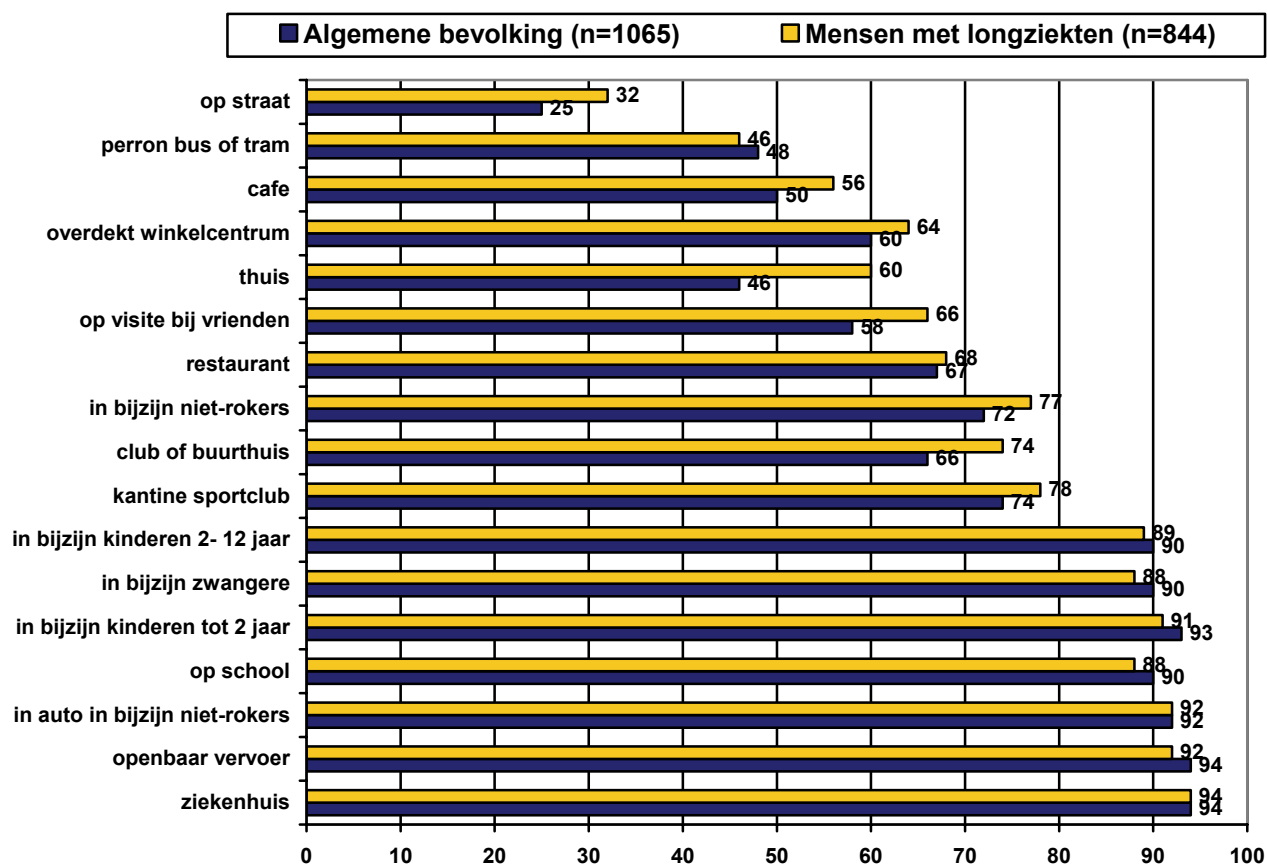
Uitgangssituatie

Hoe geaccepteerd is roken?

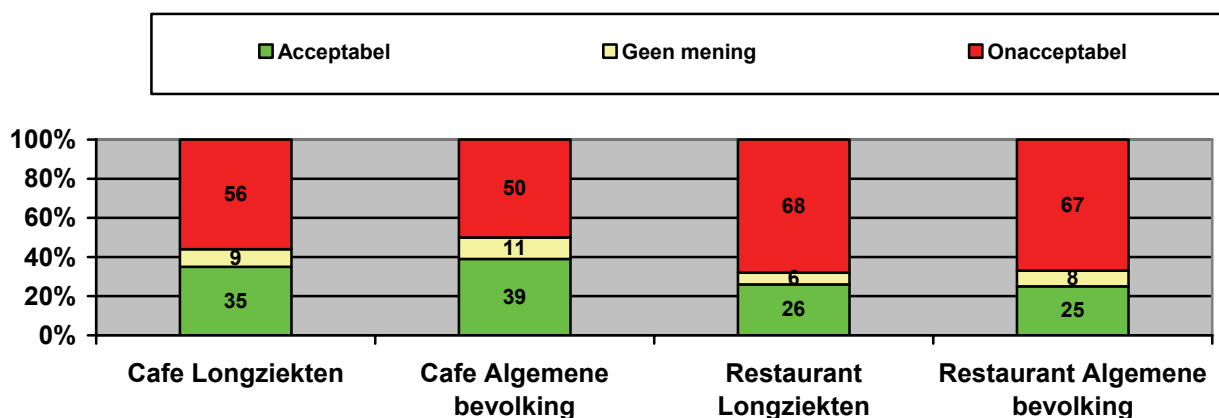
Of roken sociaal geaccepteerd wordt hangt sterk af van de situatie waarin gerookt wordt (figuur 1). Zowel bij mensen met longziekten als bij mensen in de algemene bevolking is bijna iedereen van mening dat roken in het bijzijn van kinderen of zwangeren, in het openbaar vervoer, op school, in de auto als er niet-rokers meerijden en in ziekenhuizen, geheel onacceptabel is. Met roken op straat en roken op het perron of bij de bushalte heeft men het minste moeite. Figuur 1 laat ook zien dat de mening van mensen met longziekten nauwelijks verschilt van de mening van de gemiddelde Nederlander als het gaat om de acceptatie van roken in bepaalde situaties.

In figuur 2 worden de situaties eruit gelicht waarop het rookverbod van 1 juli betrekking heeft. Zowel bij mensen met longziekten als bij mensen in de algemene bevolking vindt een ruime meerderheid roken in restaurants onacceptabel. Voor een kwart van de mensen in beide groepen is roken in restaurants wel acceptabel. Roken in café's wordt over het algemeen iets meer geaccepteerd dan roken in restaurants. Van de mensen met longziekten vindt ruim een derde (35%) roken in café's acceptabel, 56% vindt het onacceptabel. Van de mensen in de algemene bevolking vinden 4 van de 10 mensen (39%) roken in café's acceptabel, 50% vindt het onacceptabel.

Figuur 1 Percentage mensen dat roken in een gegeven situatie onacceptabel vindt

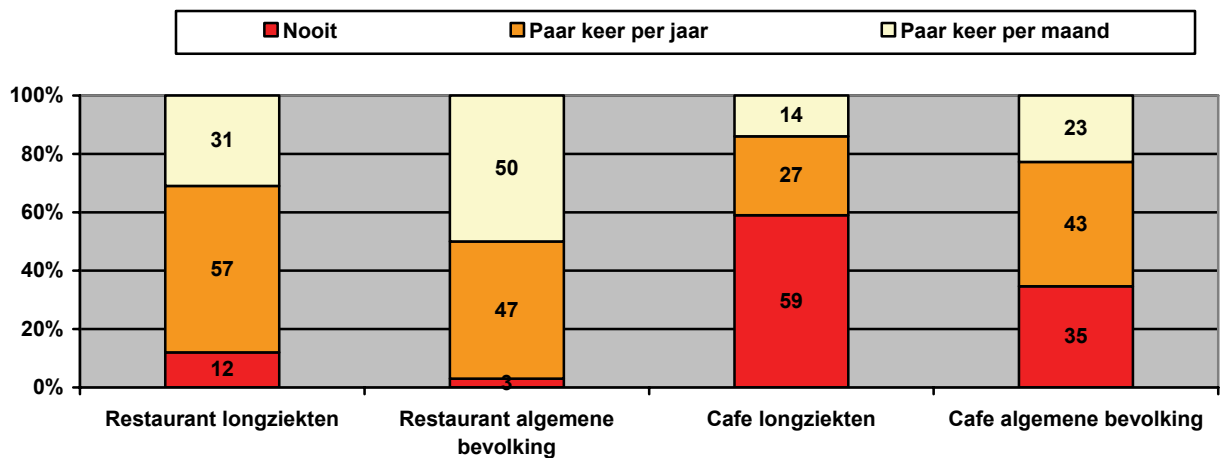
Figuur 2: Mate waarin roken binnen horecagelegenheden door mensen met longziekten en mensen in de algemene bevolking geaccepteerd wordt

Hoe vaak bezoekt men de horeca?

Begin dit jaar, dus voor het rookverbod, bezochten minder mensen met longziekten dan mensen in de algemene Nederlandse bevolking een horecagelegenheid (figuur 3). Twaalf procent van de mensen met longziekten zegt nooit een restaurant of andere eetgelegenheden te bezoeken en 59% geeft aan nooit in een café, bar of discotheek te komen. Van de mensen in de algemene bevolking geeft 3% aan nooit een restaurant te bezoeken en 35% bezoekt nooit een café of bar. Als mensen in de algemene bevolking naar een horecagelegenheid gaan, gaan zij ook vaker. Het percentage mensen dat meerdere keren per maand een restaurant of café bezoekt is ruim anderhalf keer hoger in de algemene bevolking dan in de groep mensen met longziekten. Mensen met longziekten zijn gemiddeld 10 jaar ouder dan de onderzochte groep uit de algemene bevolking. Als voor dit leeftijdsverschil gecorrigeerd wordt blijft het verschil in horecabezoek bestaan al wordt het verschil wel kleiner. Bij correctie voor leeftijd, bezoekt 8% van de mensen met longziekten nooit een restaurant en 50% nooit een café.

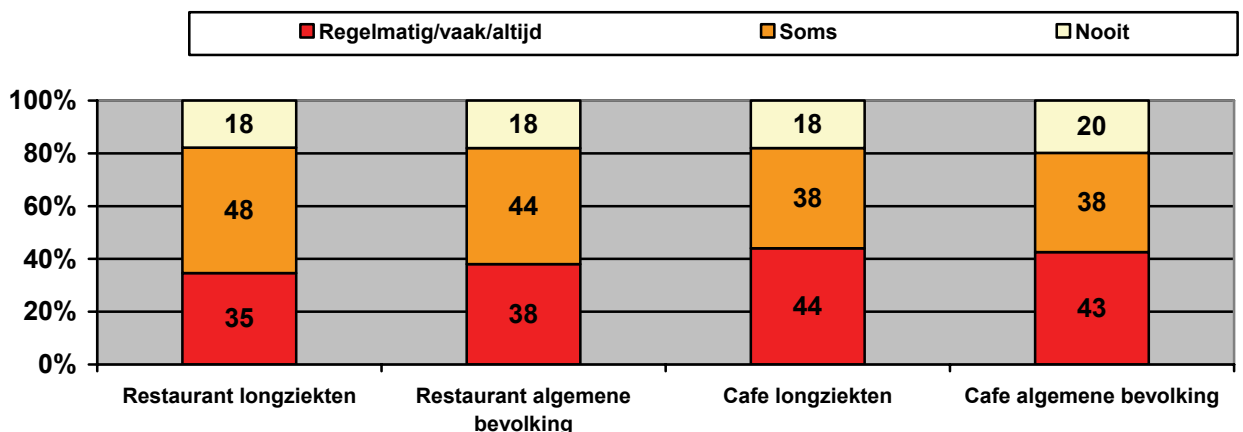
Figuur 3 Mate waarin mensen met longziekten en mensen in de algemene bevolking aangeven een horecagelegenheid te bezoeken

Hoeveel hinder ondervindt men van tabaksrook?

35 – 44% van de mensen die een horecagelegenheid bezoeken geeft aan regelmatig, vaak of altijd last te hebben van tabaksrook als ze in een café of restaurant komen (figuur 4). Daarnaast zegt circa 40% soms last te hebben van tabaksrook bij een bezoek aan deze horecagelegenheden. Opvallend is dat mensen met longziekten weliswaar minder vaak naar een horecagelegenheid gaan (figuur 3), maar als zij gaan, niet meer last hebben van tabaksrook dan de algemene Nederlandse bevolking.

Figuur 4 Mate waarin horecabezoekers last hebben van tabaksrook

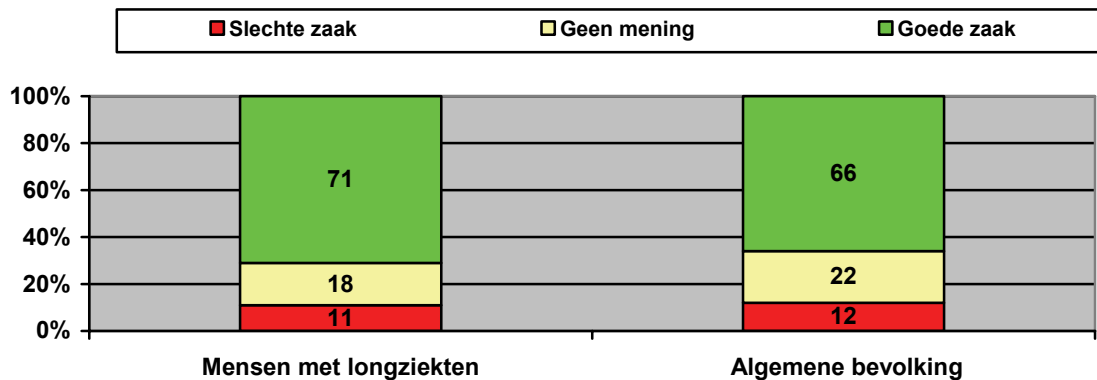

Verwachtingen van het rookverbod

Hoe waardeert men het rookverbod?

Zowel mensen met longziekten als mensen in de algemene bevolking staan overwegend positief tegenover een rookvrije horeca. Van de mensen met longziekten vindt 71% het een goede zaak. Van de algemene bevolking is 66% positief ten aanzien van het rookverbod. 11% van de mensen met longziekten en 12% van de algemene bevolking vindt het rookverbod in de horeca een slechte zaak.

Figuur 5: Wat vinden mensen met longziekten (n=844) en mensen in de algemene bevolking (n=1065) van een rookvrije horeca?

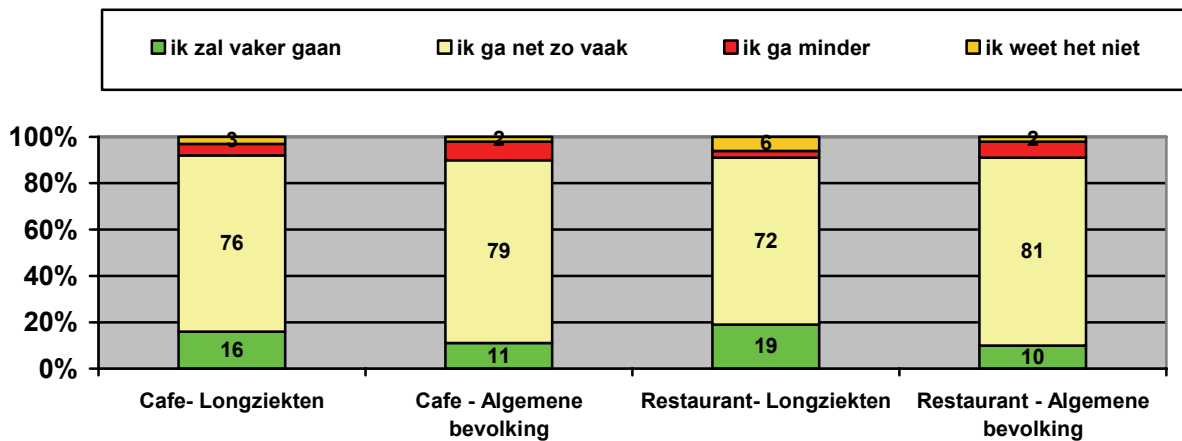

Leidt een rookverbod tot minder horecabezoek?

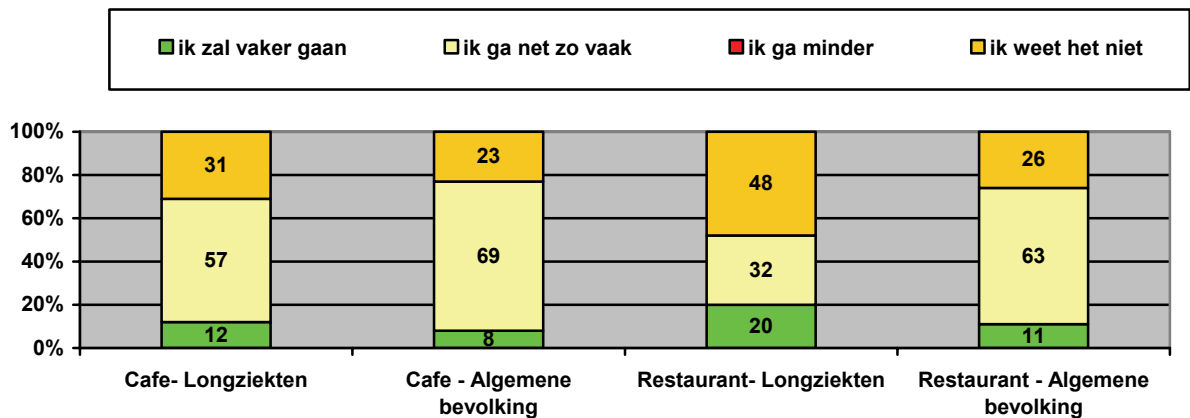
Gaan mensen vaker of juist minder vaak naar een horecagelegenheid, na 1 juli, als het rookverbod ingaat? Circa 70% van de mensen met longziekten en 80% van de mensen in de algemene bevolking die nu al een horecagelegenheid bezoeken verwacht dat na 1 juli met dezelfde frequentie te doen. Eén op de vijf mensen met longziekten die nu ook al in horecagelegenheden komen verwacht na het rookverbod vaker te gaan. In de algemene bevolking geldt dit voor 1 op de 10 mensen. Het aantal mensen dat verwacht dat hun horecabezoek na het rookverbod terug zal lopen, is klein. Minder dan 5% van de horecabezoekers met longziekten verwacht minder te gaan. In de algemene bevolking is dit 7-8% (figuur 6).

Onder mensen met longziekten die nu geen horecagelegenheden bezoeken is een aanzienlijke groep die nog niet weet of hun bezoek aan café (31%) of restaurant (48%) door het rookverbod zal veranderen. Ook in de algemene bevolking weet een kwart van de mensen die aan het begin van het jaar nog geen horecagelegenheid bezocht of ze dit na 1 juli wel zullen doen. Onder de mensen met longziekten die nooit de horeca bezoeken is 12% van plan vaker naar het café te gaan en 20% vaker naar een restaurant na het rookverbod. In de algemene bevolking verwacht 10% van de mensen die nu nooit de horeca bezoekt na het verbod wel te gaan (figuur 7).

Figuur 6 Verwachtingen van horecabezoekers ten aanzien van hun horecabezoek na invoering van het rookverbod

Figuur 7 Verwachtingen van niet-horecabezoekers ten aanzien van hun horecabezoek na invoering van het rookverbod

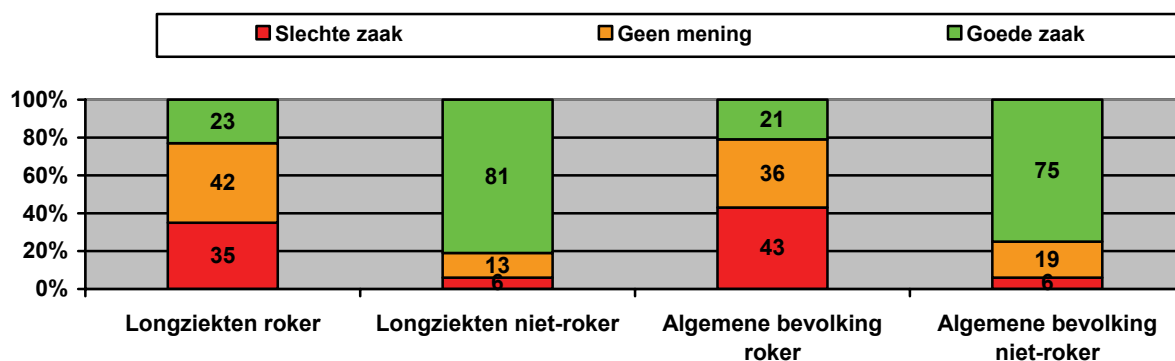

Wat vinden rokers er van?

Bovenstaande cijfers laten zien dat zowel mensen in de algemene bevolking als mensen met longziekten overwegend positief staan ten opzichte van een rookverbod en dat het rookverbod voor een deel van de mensen een reden is om vaker de horeca te bezoeken. Voor rokers liggen beide zaken echter anders. In de onderzochte groepen gaf 17% van de mensen met longziekten en 17% van de algemene bevolking aan te roken. In januari, ten tijde van de enquête, bezochten rokers en niet-rokers met longziekten even vaak een restaurant of café. Rokers en niet-rokers in de algemene bevolking bezochten even vaak een restaurant maar rokers kwamen vaker in een café dan niet rokers (79% versus 62% respectievelijk). Niemand van de rokers met longziekten verwacht na 1 juli vaker richting horeca te gaan: 15% zegt minder vaak te gaan, 13-15% weet het nog niet en de rest blijft even vaak gaan. In de algemene bevolking zien we een zelfde beeld alleen zegt hier 30% van de rokers dat men minder vaak naar de horeca zal gaan na het rookverbod, geen enkele roker verwacht vaker te gaan, 3-9% weet het nog niet en de rest verwacht even vaak te zullen gaan.

Van de mensen met longziekten die roken beoordeelt 23% het rookverbod als positief. 35% vindt het een slechte zaak. Van de rokers in de algemene bevolking is 21% positief en vindt 43% het een slechte zaak. Ongeveer 40% van de rokers in beide groepen heeft (nog) geen duidelijke mening over de maatregel (Figuur 8).

Figuur 8: Mening van rokers en niet-rokers over een rookvrije horeca

Beschouwing

Per 1 juli 2008 wordt het rookverbod in de horeca ingevoerd. Het blijkt dat een meerderheid van de bevolking positief tegenover deze maatregel staat. Het maakt voor deze houding weinig uit of het gaat om mensen uit de algemene bevolking of om mensen met een longziekte die waarschijnlijk meer last hebben van meeroken.

In de media klinken nog wel eens geluiden dat de invoering van een rookverbod zou leiden tot een vermindering van het aantal bezoekers van horecagelegenheden. Uit ons onderzoek blijkt dat maar heel weinig mensen denken minder vaak naar een café of restaurant te gaan als het rookverbod is ingevoerd. Het gaat dan vooral om mensen die roken. Een hoger percentage denkt juist vaker een horecagelegenheid te gaan bezoeken. Dit betreft veelal mensen die niet roken.

De 'Monitor Zorg- en leefsituatie van mensen met astma en COPD' bestond op het moment van het onderzoek uit 980 zelfstandig wonende mensen met een medische diagnose astma of COPD van 15 jaar of ouder. De monitor wordt sinds 2001 uitgevoerd door het NIVEL op initiatief en met subsidie van het Astma Fonds en maakt deel uit van het onderzoeksprogramma Nationaal Panel Chronisch zieken en Gehandicapten (NPCG). Met de monitor worden actuele gegevens verzameld over de situatie van mensen met astma en COPD in Nederland. Voor meer informatie kunt u terecht op onze website www.nivel.nl/npcg of bij mw. Dr. M. Heijmans, tel. 030-2729792 (email: m.heijmans@nivel.nl)

Het Consumentenpanel Gezondheidszorg bestaat uit circa 2800 personen. Deze personen vormen qua leeftijd en geslacht een representatieve afspiegeling van de Nederlandse bevolking. De Consumentenpanelleden krijgen twee tot vier keer per jaar een vragenlijst voorgelegd over actuele en beleidsrelevante thema's. De vragen over het rookverbod werden voorgelegd aan een deel van het panel. Meer informatie over het consumentenpanel vindt u op de website www.nivel.nl/consumentenpanel of via consumentenpanel@nivel.nl.